

МИЛЛИЙ ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов миллий хавфсизлик масалалари бўйича давлат сиёсатини ишлаб чиқиш ва мувофиқлаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Миллий Хавфсизлик Кенгаши ташкил қилиш ҳақида Фармон чиқарди.

Фармонда тегишли Вазирликлар ва идораларга биргаликда «Миллий Хавфсизлик тўғрисида»ги қонун лойиҳасини тайёрлаш ҳам топширилди.

ЭРТАГА СЕССИЯ

Биринчи қаҳриқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 11-сессияси 1995 йил 5-май куни соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Мажлислар залида очилади.

МУҲИТ ТОЗА — ВУЖУД ТОЗА

Ўзбекистонда рўйхатдан ўтган хорижий элчихона раҳбарлари ҳамда «Экосан» халқаро жамғармаси миссияси Орол ва Оролбўйи ҳудуди билан танишиш мақсадида Нукусга келди.

Бу ердаги йиғилишда сўзга чиққан «Экосан» халқаро жамғармаси Президенти Юсуф Шодиметов, Хитой Халқ Республикаси ва Швеция Конфедерациясининг Ўзбекистондаги элчилари Гуань Хэньгуан ҳамда Пауль Випфлилар Орол нафақат минтақа муаммоси балки, дунё даражасига айланганлигини қайд этиб, бу экологик офатни бартараф этиш учун жаҳон ҳамжамияти амалий ёрдам кўрсатиши лозимлигини таъкидладилар.

ҲАМКОРЛИК

Қашқадарё вилояти билан Украинанинг Донецк вилояти ўртасида савдо-иқтисодий ҳамкорлик урнатилганига ҳали кўп бўлгани йўқ.

Яқинда Донецк вилоят кенгашининг раиси В. Шчербин раҳбарлигидаги меҳмонлар Қашқадарёда бўлишиб, амалий алоқаларни янада мустаҳкамлаш юзасидан фикрлашиб олдилар.

ЎЗБЕК ЕРИДА «МАНАС» ТҶЙИ

Булоқбоши туманининг «Манас-ордай» қишлоғида қирғиз халқи маданиятининг мероси «Манас» эпосининг минг йиллигига бағишланган халқлар дўстлиги сайили бўлиб ўтди.

Қирғиз халқининг «Манас» эпоси жаҳонга машҳур. Бу йил ЮНЕСКО 1995 йилни «Манас йили» деб эълон қилганлиги ҳам бежиз эмас. Қўшни Қирғизистон Республикасининг Уш вилоятидан келган қардошлар иштирок этган бу тадбир Марказий Осиё халқларининг дўстлиги ва биродарлик байрамига айланиб кетди.

МАТБУОТ ХАБАРЛАРИ
АСОСИДА
ТАЙЁРЛАНДИ

ОБУНА БОШЛАНДИ

Севимли газетангиз «Оила ва жамиятга»
1995 йилнинг 2 ярми учун
обуна давом этмоқда.

ОБУНА БАҲОСИ:

3 ойга — 42,90 тийин

6 ойга — 85,90 тийин.

Газета индекси: 64654

Ажабо!

ЭНДИ, ОЛТИ ОЁҚЛИ ҚЎЗИЧОҚ

Газетамизнинг ўтган сонларида олти оёқли бузоқ ҳақида хабар берганлигимиз ҳаммангизга аён бўлса керак. «Труд» газетасининг ёзишича эндиликда олти оёқли қўзиқоқлар ҳам тугилмаётган экан. Шундай воқеалардан бири Қурганск вилояти Попово қишлоғидаги хонадонлардан бирида содир бўлди. Хонадон соҳибининг таъкидлашича, она қўй эгиз қўзилаган. Биринчи тугилган қўзи камчиликсиз ёки ортиқча аъзоларсиз эди. Иккинчиси эса ҳаммани ҳайратга солди. Унда тўрт оёқдан ташқари қорнида яна иккита оёқ бўлиб, улар юқорига қараганди. Қўй эгаси ҳозирча бу гаройиб қўзиқоқни нима қилиш кераклиги ҳақида бирор фикрга келолгани йўқ.

Э. ЭШОНКУЛОВ

ДАВЛАТ БЕСИЁСАТ, УРУШ ҚҮРБОНСИЗ БЎЛМАЙДИ

Муассислар фаолиятдан

ЯНГИ БЎЛИМ
ОЧИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Болалар Жамгармасининг Жиззах шаҳридаги бўлими ўз фаолиятини бошлади.

Аслида бу ерда болаларга, айниқса, етим-есирлар ва ногирон ёшларга ҳамхўрлик доимо аҳоли ва ҳокимликнинг диққат-марказида туради. Шаҳардаги меҳрусаҳоват ва хайрия тadbирларининг кети узилмайди. Энди Болалар Жамгармасининг шаҳар бўлими очилиши муносабати билан бу ишлар янада изчил, тартибли амалга ошириладиган бўлди.

Бўлимнинг очилиш маросимида Республика Болалар Жамгармаси раиси Инқилоб Юсупова ҳамда ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги вакили Ханно Гартнер иштирок этдилар.

МУХАРРИРИЯТИМИЗ МЕҲМОНИ —
фалсафа фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистонда хизмат қўллаган фан аربоби
Хотима Омилхон қизи Шайхова.

- Шарқона урф-одат фақат муомалада намоён бўлмайди. Балки...
- Эрингизни сенсирасангиз, унинг ота-онасига жуда оғир ботади...
- Тарбияли инсон кўпчилигининг орасидан ҳам кузга нурдек ташланиб туради...
- Соғлом авлодни она сўти билан бирга онанинг меҳри сўзи ҳам шакллантиради...
- Илгари бир туپ ёнғоннинг мевасини қариндош-уруғ билан биргаликда қўқиб, бўлиб олинарди...
- Ҳаёт мўъжизасини, турмуш мўъжизасини яратадиган ҳам — аёл...
- Қизларнинг тахтини эмас, бахтини уйлаш керак.

— Хотима опа, аввало сизни яқинда Ўзбекистонда хизмат қўллаган фан аربоби унвонига сазовор бўлганингиз билан табриклаймиз.

— Раҳмат. Мустақил Республикаимизнинг фанини ривожлантираётган заҳматкашлар қаторида бу шарафга муносиб қўрилганимдан, халқимнинг ҳурматига сазоворлигимдан кўнглим тоғдек ўсди.

— Сиз билан кўп мавзуларда чуқур суҳбатлашганимиз келади. Фурсат, балки бунга секин-аста имкон берар. Урмонга ўт тушса, ҳўлу қуруқ баробар ёнади, деганларидек, тоталитар совет тузуми даврида эскилик тамгаси босилиб, қанчадан-қанча ибратли, миллатни миллат қилиб шакллантирган қадриятларимиз оёқ ости этилди. Мустақилликнинг ҳаётбахш нафаслари билан энди уларни янгидан тикляпмиз. Шулар ичида сизнингча, энг муҳимлари...

— Президентимизнинг гоят чуқур маъноли фикрлари бор. Яъни, маънавият табиятнинг эҳсоли эмас. У аждодларнинг ҳаёт тажрибаларидан, яшаш тарзидан, оталарнинг аъёналарию, оналарнинг доно ўғитларидан келиб чиққан. Ва ҳозирги кунимизнинг муқад-

«РОТАРИ»
КЛУБИ
ЎЗБЕКИСТОНДА

Яқинда мамлакатимизга Жанубий Корея давлатининг кичик делегацияси расмий ташриф билан меҳмон бўлишди. Жанубий Корея давлати «Ротари» клуби президенти Ким Кенг Вук, халқаро алоқалар қўмитаси раиси Жун Санг Белардан иборат ва махсус делегация «Соғлом авлод учун» халқаро жамгармасига боришиб, жамгарма раиси Гулнора Йўлдошева билан суҳбатда бўлишди.

Суҳбат чоғида «Соғлом авлод учун» халқаро жамгармаси ва «Ротари» клуби фаолияти билан боғлиқ масалалар уртага ташланиб, ҳамкорликда амалга оширилиши керак бўлган ишлар борасида муҳим ҳужжатлар имзоланди.

Мақсади хайр-эҳсон, саҳоват ва инсонпарварликка қаратилган «Ротари» клуби жамгармага 3 минг АҚШ доллари миқдорида пул ўтказди.

дас вазифаларидан бўлган соғлом авлодни тарбиялаш фақатгина жисмонан соғ инсонларни улғайтириш эмас, балки уларни маънавий жиҳатдан ҳам баркамол қилиб воёга етказишдир. Фарзандларимиз руҳига шарқона урф-одатларни умумжаҳон инсоний қадриятларига уйғунлаштириб сингдирилганидан маънавий баркамол авлод шаклланиши мумкин.

Шарқона урф-одатлар фақат узаро муомалада намоён бўлмайди. Балки унинг муҳиятида инсонни қадрлаш, унинг ҳурма-

Энди «Ротари» клуби ҳақида икки оғиз тўхталсак. «Ротари» клуби — бизнесменларнинг, кузга қўрилган мутахассисларнинг инсонпарварлик, хайр-эҳсон ва бошқа моддий, маънавий базага асосланган сиеатдан ҳоли уюшмасидир. «Ротари»нинг биринчи клуби эса 1995 йил 23 февралда Чикагода ташкил топган. Клубга еш юрист П. Харрис ва унинг уртоқлари асос солишди. Бугунги кунда «Ротари» дунёда узининг 27 минг клуби ва 1,2 миллион аъзосига эга.

Кореялик дўстларимизнинг асосий мақсади ҳам одамийлик, меҳр-оқибат, саҳоват мезонлари юқори турувчи Ўзбекистонимизда бу клубни шакллантиришдир.

— Аслида клубнинг йўналиши ҳам жамгармаимизнинг устави, дастурларига мос келаркан, — деди «Соғлом авлод учун» жамгармасининг бош директори Эркин Солиев. Шу сабабдан бу клубни ташкил қилиш, шубҳасиз анча самарали бўлади. Қолаверса, «Ротари» клуби тadbиркор, ишбилармон кишиларни бизнес оламида мукамал тарбиялаб, жаҳон андозаларидан сабоқ бериши мумкин. Хуллас, мақсадимиз мустақил Ўзбекистонимизда ҳам «Ротари» клубини тўзиб, унинг аъзоларини кўпайтиришдир.

«Ўзбек Совет энциклопедияси»га мулозamat, илтифот, суликат каби сўзлар киритлмаган ҳам экан.

— Хотима опа, аввалги суҳбатларимиздан бирида: «Баъзи ёшларнинг ўз фарзандлари билан муомаласини қўриб, хайрон қоламан: илиқлик йўқ», — дегандингиз. Айни кундаги урта ёшлар ва улардан кичикларга тааллуқли бу фикрингиз.

— Шарқона урф-одатларнинг йўқолишига ўзимиз сабабмиз. Фарзандларимиз-

фарзандлар уртасидаям оқибат йўқ. Бу фикрнинг исботи — кексалар уйи. Шарқона урф-одатларнинг тикланиши маънавиятимизнинг юқариб бораётган мана шу жиҳатларини тиклашга амал асос бўлади.

— Хотима опа, сиз билан ҳар гал суҳбатлашганимда гап оҳангизнинг босиқлиги, ички бир вазминлигингизга ҳавасим келади. Бу албатта, оиладаги тарбия, таълимнинг оқибати. Ота-онанинг ҳақида тўхталсангиз.

ХУДО ЮРАГИНГНИ
ДАРЁ ҚИЛСИН

ни якка гоё асосида тарбияладик. Миллий удумлардан ўзоқлашдик, акс ҳолда бизни гуноҳкор ҳам қилишди.

70-80-йилларда алломаларимизнинг асарларини асосан шулар устида илмий иш қилаётганлар ўқиб урганадиган давр бўлди. Мана шу давр ёшлари маънавий қашшоқ бўлиб қолдилар. Лекин ёшлар орасида оиласида шарқона урф-одатлар руҳида тарбияланганлариям бор, улар ҳамма жойда нурдек кузга ташланиб турдилар.

— Энди бу хатони тузатиш учун нима-ларга эътибор бериш керак?

— Ҳазрат Алишер Навоийнинг жуда ибратли филрлари бор. Яъни ҳар битта яратилган асар инсонни камол топтиришга хизмат қилиши, яхшиликка йўналтирилган бўлиши керак. Акс ҳолда, ҳар қандай асарнинг халққа ҳам, яратувчининг ўзига ҳам фойдаси йўқ. Улуғларимизнинг барча асарларида инсоннинг маънавий камолоти муаммолари ётади.

Худого шукр, ҳозир бундай китоблар қайта тикланыпти, нашр қилинапти. Лекин шу асарларни ёшлар онгига қандай сингдириш, бугунги кун руҳидан келиб чиқиб изоҳлаш, тушунириш йўллари топишмиз керак.

— Сиз уруш даври қийинчиликлариниям қўрганлардансиз. Тирикчилик гоёт оғир эди, лекин одамлар бир-бирларига нисбатан оқибатлироқ эдилар, деган гапни кўп эшитамиз...

— Турги. Ҳозир халқимиз ўтиш даврининг моддий, иқтисодий қийинчиликларини енгиб, сабр-бардошли эканликларини кўрсатаёттилар. Иккинчи томондан эса ҳиммат, меҳр-оқибат кўтариляпти. Меҳр-оқибат, моддий кўмаклар асосан жамгармалар томонидан амалга ошириляпти. Уруш даврида кекса бир кўшни кампир бор эдилар. Мен ҳар кун у кишининг қарточкасини олиб нон келтириб берардим. Бир кўшнимиз сувини таширди, яна бошқаси утинини ёриб берарди. Илгари бир туپ ёнғок бўлса, қариндош-уруғлар йигилиб мевасини бўлиб олишарди, энди эса нафақат қариндош-уруғлар орасида, балки баъзи ота-оналар билан

— Узимга хос бIRON-бир ижобий ҳислатим бўлса, худо раҳмат қилсин, отам билан онамдан урганганим бу. Уларнинг узаро муносабатлари жуда гузал, мазмундор эди. Отам, Омилхон қори онамга «сен-лаб гапирганларини эшитмаганман. Лекин оилада отамнинг айтганлари айтган эди. У кишининг сўз билан танбех берганлариниям эслолмайман, бир қарашларининг ўзи кифоя эди. Сандалнинг атрофида утириб ривоят, ҳадислардан келиб чиқиб таълим, тарбия беришарди. Амакиларим, амалларим бир-бирларига жуда оқибатли эдилар.

Вазминлик, оғир-босиқлик, бардошли раҳматли онамнинг фазилатлари эди. Ҳар қандай гапни бир хил овозда айтдилар. Онам ҳаммамизни ёшликдан меҳнатга ўргатдилар. Жияк, дўпни тикардик, ўғир янчардик, сигир-бузоққа қарардик, ҳовли супурардик. Онам бизларга: «Одам чидамлилик, сабр-бардош билан ҳар қандай қийинчиликларни енгизиш мумкин. Худо юрагингни дарё қилсин!» — деб насиҳат ўқирдилар. Катта оилада ўсдим, катта оилага келин бўлдим, болалар тарбияладик. Ҳаётнинг қувончу ташвишлари кун билан тундек бир-бирини қувлашиб юраркан, онамнинг ўғитлари ҳамиша дилимда. Баъзан кимдандир дилим оғрсса, унга жавоб қайтаришдан кура, ўзимга-ўзим: «Кўй, Хотимахон, шу гапни айтиб, нима наф топа-сан?» — дейди. Бу билан, ҳеч бўлмаганда, келажакда кайфиятим бузилмаслигига имкон яратилади.

Бизда аксарият оналар қизларининг бахтидан ҳам кўпроқ тахтини уйлaidилар. Сарпонинг ташвишлари чекадилар. Бунинг урнига қизларини ўқувли, бардошли, вазмин қилиб тарбиялашлари керак. Аёл ўзи табиат мўъжизаси бўлса, турмуш ва ҳаёт мўъжизасини яратиш ҳам унинг ақл-идроқига боғлиқ. Жамиятнинг муқаддас даргоҳи-оила. Инсоннинг қўрқи ва кўзгуси-оила. Мен ҳаммамнинг энг аввало оилада бахтли бўлишини тилайман.

— Тилагингизга биз ҳам бажонидил қўйиламиз. Самимий суҳбатингиз учун ташаккур.

Мухтарама МУҲАММАДХОН
қизи суҳбатлашди

Доно сўзини, нодон кўзини тергайди

4 май 1995 йил

«Оила ва жамият» 16 (188)

ТЎРА ЖУМАН:
70 ёшда

Уруш қатнашчиси,
"Қизил байроқ", "1-дара-
жали Улуг Ватан уруши",
"Жасорат" орденлари би-
лан тақдирланган. Шеър-
лари бир қанча матбуот
саҳифаларида нашр этил-
ган.

ЯХШИЛИК ҚИЛГАН КИШИ

Гулдай яшнаб кириб келар яхшилик қилган киши,
Севинчмини оширади унинг уйга келиши.
Ширин суҳбат авж олади мўл-кўл неъмат енида,
Менга еҳар ҳар бир сўзи, дилдан яйраб кулиши.

Яхшилик ҳеч эскирмайди, деган ҳикмат рост экан.
Муҳаббатим ошар унга эста тушганда иши.

ГУЛДАЙ ЯШНАБ КИРИБ КЕЛАР ЯХШИЛИК

Қийин пайтда мушкулимни осон қилган эди у,
Яхшилиги туфайлидир хурсанд бўлиб туриши.

Кимлар катта ҳурмат топар, кимлар эса ҳурматсиз,
Ҳаммасига сабаб, Тўра, инсоннинг ўз қилмиши.

ВАТАНПАРВАРЛИК ҲАҚИДА

Обод шаҳару қишлоқ, сеvimлидир ватаним,
Таърифини ёз ўрток, сеvimлидир ватаним.

Жалолиддин, Тёмурлар содиқ бўлди юртига,
Мардлик кўрсатди Широқ, сеvimлидир ватаним.

Бобур, Фуркат ўз жойин унутмади бир умр,
Кўришга бўлди мушток, сеvimлидир ватаним.

Машҳур шоир, олимлар бу диёрда улғайди,
Шонли тарихи узок, сеvimлидир ватаним.

Қанча-қанча сайеҳлар қўриб мамнун бўлишди,
Жаннатмисол ҳамма еқ, сеvimлидир ватаним.

Бу ўлкани ғазаллар, шеър-достонларида
Тўра Мақтади ҳар чок, сеvimлидир ватаним.

ЭЛ ҚАЛБИГА ЧИРОҚ БЎЛ

Яхшини яхши деган доно билан ўрток бўл,
Ёмонни яхши деган кўрқоклардан йироқ бўл.

Қиз бўлсанг қимматли бўл, йигит бўлсанг қимматли,
Яхшини ёмон деган ҳасадчига тўқмоқ бўл.

Ўлганда ҳам шуҳратим абадий қолсин десанг
Халқни хатардан сақла, жасуриқда Широқ бўл.

Севганинг билан шодон яшай десанг бир умр,
Озор берма кўнглига, вафодор бўл, иноқ бўл.

Фақат еб-ичиб юриш ҳайвонга хос ҳислатдир,
Тўра, кам бўлмай десанг, эл қалбига чироқ бўл.

Тўра ЖУМАН

Уруш аёллари

ТОШ ОСТИДАГИ РЎМОЛ

Бундан 54 йил муқаддам ёз-
нинг осмони юлдузларга тўла,
осуда, фарахбахш тонги ҳар кун-
гидан ўзгача отди. Қишлоққа та-
сура-тусур от чоптириб келган
чаваңдоз:

— Ҳай эл, уйғона-а, уйнинг
куйди-я! — деб қичқиргани,
тўқима қамчини от сағринига
қарсиллатиб солгани сайин
қишлоқ итлари юраклари ерил-
гудек вовуллашга тушдилар.

Одамлар, бугдой ендими, деб
биров қалишда, биров яланг оёқ
товуш чиққан томонга чопавер-
дилар.

— Уруш, уруш бошланибди...
Дафъатан бу хабарнинг нели-
гини англамаган хотинлар
тусатдан увосот тортдилар. Она-
лар нораства ўғлонларини, куни
кеча чимилдиқ кўрган жигарла-
рини бағриларига босиб, гўе улар
қозироқ қиргинга учрайдигандек
қон қақшадилар.

Йигитлар-юраклари елли
бургутлар шу куннинг эртаси-
гаек Ватан дея жанг майдонига
йўл олдилар.

Оналар, опа-сингиллар дуога
очган қўлларини титраб-қақшаб
худонимдан нажот сўраб юзлари-
га тортдилар.

Катта бог ичида турар саман
от,
Саман от сағрининг бирен бир
қарат
Менинг оғажоним урушда
ҳали
Илоҳим бошини тошлардан
ярат.

Бу қўшиқлар, дуолар ғалабага
шонч руҳида дунёга келди.
Аеллар тонг пардасини

кўтармай, оёқда кирза этик,
қўлда ўроқ билан бугдой ўришга
жунайдилар.

Уруш орти аёллари...
Ўн саккизда момога айланган
сулувлар.

Уруш орти аёллари...
Эрталаб суйиниб, кечкурун
мотом либосини эгнига илган
хилқатлар.
— Хотинлар, совхоздан ола-
диган улущингиз озроқ камайди.
Фронтга егулик керак, дейишса
бас.

Шундай кунларнинг бирида
райондан:
— Марказ кўчаларига тош
тўкилиши керак, ким боради? —
деган сўров келди.

Онам-сочларига адоқсиз
ғамлар, қиров ташлаб кетган Ха-
дича момо ўшанда 15 ешли ке-
линачак:

— Мен бораман, — деганлар.
Районнинг ҳамма
қишлоқларидан терилган қирқ
нафарга яқин аёл қамишлари
ўрилиб, текисланган тўқайзор
— бугунги Қашқадаренинг
Қамаши тумани маркази
кўчаларига хуржунда тош ташиб
тўқишган. Эшак устидаги та-
роқи хуржунни даре
қирққларидан терилган тош би-
лан тўлатиб, ўзлари ўнлаб
қақирим йўлни яев босиб
ўтишган. Шундай кунларнинг
бирида исиб кетган онам шол
рўмолини хуржун кўзига-тош
устига қўядилар. Тош
тўкилаётган жойга етиб келган-
ларида қоронгу тушган эди. Чар-
чоқданми, рўмолини олишни уну-
тиб, хуржундаги тошни

ағдарадилар.
Уйга
қайтганларидагина рўмоннинг
йўқлигини англаб, кўрқиб кета-
дилар. Эртасига эрта тонгдан
оёқлари шилиниб, қўллари
қонаб, ҳар бир тош уюмини ко-
лаб, рўмонни қирадилар. Тир-
ноқларини қирра тошлар ўпириб
туширгандагина рўмонни топа-
дилар.

Уруш орти аёллари...
Жабрдийда онажонларим.
Бугунги кунда сизни йиллар
олови қаритган. Пешонангизда-
ги тарам-тарам ажинларни ўша
даврлар солган. Биз айрим ешлар
эса гўеки сизни бир умр қари
бўлган каби нописанд муноса-
батда бўламиз. Ва қадрингизга
етмаймиз.

Куни-кеча қўнғироқ
қилингиз. Бир ташвиш билан
район раҳбари қабулига кириб-
сиз. У ерда эса сизнинг, гўеки
бир умрлик кампирнинг гапин-
гизга қулоқ ҳам солмабдилар.
Ваҳоланки, ўша доною тadbир-
кор кўринган тўралар сизнинг
қўлларингиз, оёқларингиз,
бағрингиздан силқиган қон эва-
зига бунёд бўлган кенг равон
кўчалардан кўкракларини кериб
ўттарлар. Улар уруш йиллари
тутилганлар. Ва сиз экиб, сиз
ўрган бугдой нонни еб омон
қолганлар. Эҳ-ҳе, сиз ухлама-
ган, ухлай олмаган тунлар, тон-
глар, кунлар олдида уларнинг
қарзлари осмон қадар. Сизнинг
кўнглингизни кўтармоқ, эса
уларга Ватан олдидаги бурчдек
муқаддас бўлишини истардим.

Гулжаҳон МАРДОНОВА

"Хурматли онажоним, соғ-
саломат юрибман. Жанговор
дўстларим билан евуз душ-
манга қарши жанг
қилмокдамиз. Сиздан яшира-
диган гапим йўқ, яқинда душ-
ман томонидан қилинган бом-
бардимон натижасида конту-
зия бўлиб, бироз етиб олдим.
Ушандан бери қулоғим сал
эшитмайди. Госпиталда етган
кунларим бир украиналик
кампир менга жудаям меҳри-
бонлик билан қараб, парва-
риш қилди. У худди сизга
ўхшайди. Ҳар куни сут, катик
олиб келади. Бугун госпитал-
га командиримиз келиб, ме-
нинг жанговор орден билан

СЎНГГИ МАКТУБ

Ёхўд янгийўллик қаҳрамон Илес
Ўрововнинг жасорати ҳақида

мукофотланганлигимни маълум
қилди. Жон онажон, мендан хат
кечикиб бурса, ҳеч хавотир ол-
ман. Унсин опамга, почтамга,
салом айтинг. Ҳайр, сизни кучиб
ўглингиз Илес..."

Довурак ўғлонга тугилиб
ўсган жойи, Янгийўл тумани,
Эски Қовунчи қишлоғига,
қариндош-уруғи, оназори
қўнига қайтиш насиб этмаган
экан. Не қисматки, Илес Ўровов
ғалабага 3 ой қолганда, 1945
йилнинг II февралда Венгрия
тупроғида бўлган оғир жанглар-
дан бирида қаҳрамонларча
ҳалок бўлди. Ўлимидан сўнг
1945 йилнинг 23 апрелида унга
"Совет Иттифоқи Қаҳрамони"
унвони берилди.

Илесни таниган ва билган
қарияларнинг таъкидлашларича,
у вазмин ва бир сўзли йигит
бўлган. Олижаноб ҳислатлар
эгаси бўлган бу инсон
қишлоқдошларининг меҳрини
қозона олган эди. Чунки у ана
шу қисқагина умри давомида
ҳам қишлоқда фақат яхшилик
қилиб яшаган. Уруш ва меҳнат
фахрийси, кекса педагог Сари-
бой ота Абдуллаев у ҳақда шун-
дай хотирлайди: "Биз Илес би-
лан бир қишлоқда ўсганимиз.
Илес ажойиб бола эди. Ҳамма-
миз уни яхши кўярдик. Камтар-
лиги, соддалиги ва дидиллиги би-
лан бошқалардан ажралиб ту-
рарди".

Илес ака Тошкентдаги Олий
умумқўшин командирлари тай-
ёрлайдиган ҳарбий билим юрти-

даги тайёргарликдан сўнг, 1942
йилнинг май ойидан бошлаб
ҳаракатдаги армияда бўлган.
1944 йили лейтенантлик курси-
ни тугатган янгийўллик йигитни
3-Украина фронтининг 57-арми-
янинг 233-ўқчи дивизиясидаги
572-полкида взводга командир
этиб тайинлашади. Ажал уруғи
егилиб турган жангҳоқларда
Илес Ўровов мардлик ва жасу-
рлик намуналарини кўрсатиб,
жангчиларни жангга бошлаши
кўпчилигининг ҳурматини
қозонишга сабабчи бўлди.
Жанглардан бирида рота коман-
дир ярадор бўлгач, Илес
Ўровов ротага командирлик
қилишни ўз зиммасига олади.
Қарабсизки, шиддатли жанг да-
вом этиб, душманнинг етти
хужуми қайтарилди. Бу
кўрсатилган мардлик, жасорат,
матонат учун уни Қизил Юлдуз
ордени билан тақдирлашган эди.

Орадан анча йиллар ўтди. Эн-
ди бошалиги ўтган куча, ўқиган
мактаби, қишлоғи унинг номи
билан аталади. Ҳар йили 9-май
ғалаба куни эса қаҳрамоннинг
номи билан аталувчи 34-ўрта
мактаб ҳовлисида жойлашган
хайкал пойига еру-биродалари,
махалладошлари ва мактаб
ўқувчилари гуллар қўйишади.
Қаҳрамон хайкалининг сирли
қарашларида бизни тинч ҳаёт-
нинг олтига тенг дақиқаларини
кадрлашга ундовчи қақирқ
езиб қўйилгандай...

Саодат ҒОЙИПОВА

ЭР ЙИГИТ ЎЗИ УЧУН ТУҒИЛАР, ЭЛИ УЧУН ЎЛАР

«Бахт уз уйингдан бошланади». Буюк ёзувчи Лев Толстойнинг бу гапида нақадар катта ҳақиқат мужасамлашган! Инсон жамиятда обрўли олим, машҳур арбоб, бою бадавлат мулкдор бўлиши мумкин, лекин у шахсий ҳаётда — оилада ҳам бахтли бўлмас экан... Айтилиқ, одамлар ўртасида сир бой бермаслиги ёки ўзи иродали инсон бўлиб қаддини тик тутиб юриши мумкин. Лекин ўзи билан ёлғиз қолганда, қалб кўзига тикка қараган чоғларида оилавий бахту саодатсиз остонадан ташқаридаги ҳар қанча шон-шавкат, иззат-икром таъимаслигини ҳис қилиб, ич-ичидан

ОЛАМ

эзилади.

Ушбу шарофатли кунларда менинг ғойибдан ижобатини суровчи тилақларим ҳам аввало Ватанимнинг ҳамма хонадонларига осойишталик, хотиржамлик. Биз ҳаммашам қадрига етавермайдиган, аммо йўқотганимиздан кейин бошимизни тошларга ургудек бўлиб афсусланиб юрадиган мана шу оилавий осойишталик, хотиржамликнинг сарчасмасини... кимлар эру хотин ўртасидаги муҳаббат дейди... мен эсам (шахсий фикримда-да) узаро тушунувчанлик, дейман.

Инсон туйғуларига бўйруқ бериб бўлмайди. Қанийди, муҳаббат йигит ва қизнинг бир-бирларини тушунишларида бошланса! Йўқ, бир ниҳодан, юзу кўзларга, қадду қоматга мафтун бўлишдан бошланадиган муҳаббат озми?! Тўхтанг, сабабларини қовлаштираверишдан бир иш чиқармикин? Ота-боболаримизнинг «Олдиндан олиб, орқага ташла», — деган ўғитлари энг аввало оилавий мувозанат, тинчликни сақлашга қаратилмаганмикин? Ахир турмуш либос ёки уй эмаски, ёқмаганини шартта ечиб, бошқасини кийиб олсанг ёки хоҳлаган пайтда бузиб ташласанг-да, янгисини қуриб олиб ҳаловатда яшайверсанг. Янгидан қурилган оиланинг янги либосдай узингга ярашиқли, янги уйдаи кўнглингга мос тушишига ким кафолат беради?

Узоқ йиллар «Саодат» журналининг хатлар бўлимида ишлаганим

да, оилавий келиш-мовчиликлар ҳақидаги мактубларни ўқиб, тўғриси, қийналиб кетардим. Галвирни сувдан кутариш деганларидек, бундай хатларни ўқиб-ўқиб эру хотиннинг уришишига сабаб бўлгучлик бирор жиддий сабаб тополмасдим. «Мен ундай дедим, у бундай деди... Онаси мана бундоқ қилди... отамга ундай деди... Хуллас, мен отамникига кетдим».

Ва ҳаттоки, мана шундай уз «қадрини англатиб қўйиш» учун отасиникига кетиб қолганлар йил ўтса-да, эри ҳолидан хабар олмагани, ҳатто янгидан уйланиб олгани ҳақида надо-мат билан ёзган хатлариям бўларди.

Мусулмончиликда улуғланган фазилатлар: кечиримлиқнинг, гина сақламаслиқнинг савоби қанчалар катта. Чунки бундай фазилатли кишилар ўзгалар дилига озор беришдан сақланадилар, шу билан бирга ўз диллариям доимо равшан бўлиб

ОДАМЛАРГА

юради. Кечиримлиқ, гина сақламаслик фақат ўзингиз эмас, ўзгаларниям тушуниб яшашга ўргатади.

Ҳозирги даврда мустақилликнинг биринчи шарт, халқ олдида қўядиган талаби — комил инсонни тарбиялаш — энг аввало ота-она, оила зиммасига тушиши ҳар дақиқа эътибор марказида бўлиши керак. Бундай шарафли масъулият олдида эру-хотиннинг майда гап-сўзлар, охирига етмайдиган баҳслар, мутлоқ ҳақиқат даъвосида қилинадиган ачиқ сўроқ-саволлар ичида уралашиб юришлари-умрининг сувдек оқиб ўтиши демак. Айтмоққа осон, лекин бу иллатлардан қутилмоқ осон эмас. Чунки, Совет тузуми беаъни манманлиқни, сохта ғурурни, қуруқ гапбозликни қон-қонимизга сингдириб ташлади. Шунинг учун ҳам баъзида: «Ия, шунақаи!» — деб турли кўнгилсизликлар, оилавий низоларнинг олдини олиб қолишдан қўра, талашиб-тор-

тишиб бўлса-да, ўз ҳақлигимизни исботлашни афзал қўрамиз.

Кичкиналик пайтимдан онам насиҳат қилардилар: «Билмабман, — дегин болам, билмабман, — дегин. Шу билан олам — гулистон».

Афсуски, кекса оналаримиз бошқача таълим беришди, мактабда эса бошқача.

Ривоят: эру хотин биттагина фарзандлари билан жазирама чўлда яшашар экан. Шароитлари жуда огирлиги тўғайли кечаси-ю, кундузи нола қилиб:

— Эй худо, бизнинг нима гуноҳимиз бор эдики, шундай ёмон жойдан Ватан бердинг? — дерканлар.

Ғойибдан:

— Ношукур бўлманглар. Рузи азалда қалам кетган. Энди ўзгартириб бўлмайди, — деган жавоб келаркан.

Эру хотиннинг норозиликлари баттар ошаркан ва охири Яратгандан: — Майли, сизлар айтганча бўлсин. Ҳар учалаларнинг биттадан тилак айтинглар, ижобатини бераман, — деган ваҳий келибди.

Биринчи бўлиб хотин тилагини айтибди:

— Малика бўлишни истайман — дебди.

КУЛИБ

Шу заҳоти аёл гузал қизга айланибди, ўша жойдан ўзга кетаётган подшоҳ унга ошиқ бўлибди-ю, уйланиш учун саройга олиб кетибди.

Тилак айтиш навбати эркакка келибди. Эр неча йиллик хотинининг бунчалар бевафоллигидан ранжиб, ғазаб билан:

— Эй худо, хотинимни тўнғизга айлантириб қўй. Токи келиб менинг оёқларимга йқирилиб ёлборсин, — дебди.

Шартга мувофиқ унинг тилағиям бажо бўлиб, саройда айна ҳарир либослар кийиб келинчақликка тайёрланаётган қиз бир думаланиб тўнғиз бўлиб қолибди. Бечора қаёққа борарини билмай эрининг оёқларига суйкалибди.

Энди тилак айтиш гали фарзандники экан. У ота-онасининг аҳволидан шунчалар ҳафа бўлибдики:

— Эй қодир Эгам, бизнинг аввалги ҳаётимизни қайтариб бер, — деб мурожаат қилибди. Ва у ҳам тилагига етибди.

Тўнғиз бир думаланиб онасига айланибди. Шундан сўнг яна эру хотин фарзандлари билан шу саҳрода яшайверишди. Фақат энди умрларининг охиригача қўрган кунлари учун Тангрига шукроналар айтишибди.

Бу ривоят шарҳга муҳтож эмас. Миллатимиз тарихан оилалар мустақамлиги билан бошқа халқу элларга ибрат экан, бу демак, Аллоҳнинг тақдирига шукрона билан яшаш, ҳар бир банданинг азизлигини тан олиб, уни қадрламоқнинг оқибати.

ЭРИНГ СЕНИНГ ЖАННАТИНГ Ё ЖАҲАННАМИНГДИР

(Пайғамбаримиздан қирқ ҳадис)

● Агар аёл беш вақт намозини ўқиса, йилда бир марта руза тутса, номусини муҳофаза қилса ва эрига иттиҳ қилса, жаннатнинг хоҳлаган эшигидан кирсин.

● Аёллар, ёнларидан бир маҳрамсиз уч кунлик йўлга сафар қилмасинлар.

● Эрингга хизмат қилишинг ҳам садақадир.

● Турмуш қўринглар ва (жиддий сабаб бўлмай) акралишманглар. Зеро, бундан арш ларзага келади.

● Эллари рухсат бермагунча бегона аёллар билан галлашмангиз.

● Аллоҳ ва охират кўнига ишонган аёл учун кўндан ортиқ мотам тутиш ҳалол эмас. Лекин(у) эри учун тўрт ой ун кун ой ун — иdda тутиши шарт.

● Хотин, учоқ бошида бўлса ҳамки, эрининг тақлифини қабул қилсин.

● Эр хотинини ётоғига қақирса-ю, хотини (маъзияти бўлмаган ҳолда) келмаса ва эри ундан ҳафа бўлиб ўхлаб қолса, фаришталар эрталабгача бу хотинга лаънат айтиб турурлар.

● Бир кишининг ўз аҳли ва аёлига берган нафақаси садақ мақомидадир.

● Эринг сенинг жаннатинг ё жаҳаннамидир.

● Аёл авратдир. Бинобарин, у йўлдан чиқиши билан шайтон уни таъқиб эта бошлайди. Аёлнинг Аллоҳ раҳматига энг яқин пайти, уйининг ичкарасида утирган пайтдир.

● Хотинларда эрининг ҳаққи кўпроқдир. Эрларда эса оналарнинг ҳаққи кўпроқдир.

● Хотинлар ҳақида менинг васиятимни қабул этинглар ва муомалани яхши қилинглар, чунки хотин киши қобиргадан яратилган ва қобиргалар ичида зиёда қийишги юқорисидадир. Сен уни тўғри қилмоқчи бўлса, синдириб қўясан. Ва қўйиб қўйсанг ҳаммаша қийиш туради. Энди хотинлар билан яхши ҳаёт кечиринглар.

● Бир инсоннинг гуноҳдор бўлиб, қолишига, унинг ўз қарамонидидаги одамни ташлаб қўйиб, хабар олмаслиги кифоя қилур.

● Аллоҳ Таоло ҳузурда ширқдан кейин узининг никоҳида бўлмаган хотинга қилган аллоқадам (зинодан) қўра каттароқ гуноҳ йўқдир.

Тўпловчи Муқаддас БАҲРОМ қизи

Баҳор... дунёмиз чангу ғуборлардан батамом ҳоли бўлиб, пок-покиза ҳаво-ю, офтоб нурлари билан ювиниб-тараниб бошдан-оёқ янги кийинаётганда...

Майсалар пок, нопок изларни енгди,
Устидан босган тош, тўзаларни енгди.
Уч ойлик ланжлик-тунд ҳисларни енгди,
Майсача ироданг йўқмидир, дилим?
Билмадим, бинафша ўмири неча кун,
Жилмайди иттиҳи елкадан бутун —
Тўрт кунлик бу ёруғ дунёнинг юкни,
Шунчали ироданг йўқмидир, дилим?

БОҚҚАНДА...

Қоқигул кечалар кўзини юмиб
Шукрона айтади Ҳаққа юқиниб,
Сўнг ўпар тонларнинг этагин қулиб,
Шунча ҳам ироданг йўқмидир, дилим?

Ҳаётда ўз-ўзининг қайсарлигини, бемаъни ғурурини, сохта манманлигини енгмоқ осонмас, лекин шундай қила олганларнинг дилу жонига насиб этган роҳат-фароғат ҳам беқийёсдир. Мақсадим биттагина — муқаддас хонадонимиз осмонидан заррача ғубор бўлса, уни шу бугун бағрикенглик, яхши ният билан артиб ташлайлик. Аллоҳнинг тақдирига шукр қилайлик, кечаги гина-қудратлар қиш изгирини каби қайтмас бўлиб орқада қолсин. Оламки одамларга қулиб қараётган экан, одамлар ҳам бир-бирларига қулиб боқсинлар.

Биз аёлларга келсак... Йўлу йулакларда очилиб ётган бир дона митти чечакни тақдим этсалар ҳам, бошимиз осмонга етади ва ўзимизни дунёдаги энг бахтли инсон санаймиз...

Бону

Қизим сенга айтаман...

БИР ЮТИНИБ ОЛ

Оёқнинг югуриги — ошга, тилнинг югуриги бошга етади, дейишадик-ку, она қизим. Шунинг учун нонни катта тишласанг ҳам, гапни катта гапирмагин.

Рузғорим тинч, кунларим беғалва ўтсин, ўзим вақти келиб ҳижолатда қолмай, болаларимнинг юраги безиллаб ранги сарғаймасин, — деган хотин камсуқум, ҳалим бўлади.

Эринг билан ораларингда сал гап қочдим, сен бир гапдан қолгин, она қизим. Ҳеч ўзингни босолмасанг, бир ютиниб ол. Агар шайтон: «Гапир! Гапир! Ўзингни оқла!» деб қутқу солаверса, яна бир ютиниб ол. Анча совиёсан.

Э-э, болам, бу ўткинчи дунё-я, Худованди қарим ҳам: «Йиғлаган кўз-

га ёш, еган оғизга ош бераман», — деб қўйибди. Сен тинчлик, хотиржамлик сурагин.

Эру хотин юзма-юз ўтириб олиб иккаласиям ҳақман, деб даъво қилаверса, бошинг жанжалдан чиқмайди. Шундай пайтда, сен она қизим, ўзингни иш билан қалғит, болаларингни ишга, гапга сол. «Сизники маъқул», — дегину эрингни хушчирои билан ишига кузат. Шунда қурибсанки, эринг ҳам ҳеч гап бўлмагандай қулиб кириб келади, сенинг ҳам юзинг ёруғ.

Хўпми, она қизим! Ҳа, бўйларингдан ўргилай, қўшганинг билан қўша қариб, ўғил-қизларингнинг туйларини қуриб юргин, омин!

ШАМШОД МОМОНГ

ЭРДАН САДОҚАТ ЛОЗИМ, ХОТИНДАН — ИТОАТ

ХАФАҚОН ДАВОСИ

Асримизнинг хавфли дардларидан ҳисобланувчи хафақон, асосан юрак-томир тизимларини идора қилиб турувчи асаб механизмининг бузилишидан келиб чиқади. Бунда қон томир деворларида қуюқалар утириб, гов усимталар пайдо бўлиб, уни торайтиради, натижада қон оқиб мароми бузилади. Ва қон босимининг ошишига сабабчи бўлади. Биз қуйида жуда қадим замонлардан бери қўланиб келинган, тиббиётда синалган хафақоннинг беозор даволари ҳақида маълумот келтирамиз.

Айни баҳор дамларида жағ-жағ, йунгичқа, ялпиз, исмалоқ, момақаймоқ каби баҳорий қуқатлардан ҳувара, сомсалар тайёрлаб истеъмол этилса, бу опқозон-ичак фаолиятини яхшилайди. Ва қонни тозалаб, босимни пасайтиради.

Ертут (қулпнай) мевалари қон босимини туширувчи, буйрак ҳамда ут қопқасидаги қум-тузларни ҳайдаш, майда тошларни нуратиш хусусиятига эга.

Лимон утнинг қуритилганидан 20 грамм олиб, устига 200 грамм қайноқ сув солинади ва яхшилаб ураб қўйилади. Дамлама совиғач, сузилиб, ош қошиқда 5-6 марта ичилади. Бу дамлама юрак огриги билан озорланган кишиларга фойда қилади. Юрак уриши бежолитини меъерга туширади. Ҳансираш йўқолади.

Қуқой таркибидаги катехинлар ич-буруқ, ичтерлама ҳамда зарарли бактерияларга таъсир этиб, уларга қирон келтириши аниқланган. Хуллас, қуқой хафақон балосидан муҳофаза қилувчи беозор табиий омил ҳисобланади.

Шивитнинг ер устки қисмидан тайёрланган дамлама юрак уришини яхшилаб, қон томирини кенгайтиради. Шу билан қон босимини пасайтиради. Шивит қуқатини майдалаб, қатиқ билан аралаштириб ичилса, қон босимининг тушишига фойда қилади.

Саримсоқ қон босимини пасайтирибгина қолмай, юракнинг қисқариш амплитудасини оширади, қон томирини кенгайтириш қобилиятига эга.

ИНОБАТ БУВИНИНГ ФЙДАЛИ МАСЛАХАТЛАРИ

Янги картошкани тозалаганда қўлингиз қораймасин десангиз, уни тозалашдан олдин қўлингизни сирка (уксус) билан ҳўлаб олинг.

Янги картошка яхши тозалансин десангиз, уни бир оз совуқ сувга солиб қўйинг.

Помидорни узок сақлаш учун кастрюлкага солиб, холодилникни энг пастига қўйиш керак.

Бошингиз огриб қолса, дарров дори ичмасдан қарам барглари пешонангизга бир оз қўйиб турсангиз огриқ ўтиб кетади.

Милкларингиз мустаҳкам бўлсин десангиз кўпроқ қарам чайнаш керак.

Астма, бронхит касалларига турп суви жуда фойдали, бир кунда 3 марта ош қошиқда ичилади.

Шунингдек, турп суви буйрак ва жигарда пайдо бўладиган тошларни ҳам йўқотади.

Қўлингиз майин, оппоқ бўлишини хоҳласангиз, ошхонада иш қилаётганингизда тухумни қақиб ишлатганингиздан кейин тухум пўстлогини ичиди оқини олиб қўлингизга суртинг, қўлингиз оппоқ, майин бўлади. Шунингдек, картошка қайнаган сувни тўкманг, унга бироз қўлингизни солиб турсангиз қўлингиз силлиқ бўлади.

Лимон пўсти билан юзингизни артсангиз, доғлар йўқолади ва текис бўлади.

Шамоллаганда энг фойдали нарса бу оддий сув. Агар ҳар кун куннинг биринчи ярмида ҳар 20 минут ичиди бир кўлтум иссиқ (огиз қуядиган) сув ичиб, кейин оддий чой ёки сут билан аралаштирилган чой ичилса анча енгилашасиз.

Муяссар АЗИЗОВА ёзиб олди

ДЕРАЗА

БОМБЕЙ ЭМАС, МУМБАЙ

Ҳиндистоннинг «сафдо пойтахти» бўлмиш Бомбей шаҳри жойлашган Маҳараштра штатининг Бош вазири М. Джоши штат ҳукумати бир овоздан шаҳарнинг номини Мумбайга алмаштириш ҳақида қарор қабул қилганлигини эълон қилди. Бу ном Бомбей шаҳри пайдо бўлмасдан олдин ўша ерлик қишлоқ балиқчилари узок йиллар давомида сизинган «Худо» Мумбадеви номидан олинган эмиш. Лекин Бомбей сузига урганган аҳолининг Мумбайга қўниқиси осон кечмаса керак.

«К — 9» АЁЛЛАР ДЎСТИ

Американинг Йельский университети биохимиклари ва электрон-олимплари полицияларнинг «Суперит»ни яратиш устида 8 йил меҳнат қилдилар. Ниҳоят, дунёга келган «Суперит»ни «К-9» шартли номи билан аташга қилишди.

Бу «Суперит»нинг танаси металдан иборат. Ундаги қўлдан ясалган «бурун» ўта даражада сезувчан мосламаларга эга бўлиб, улар итнинг ҳид билиш қобилиятини кўчатириб наркотик моддаларни топишда ва одамдан одамни ажратишда жуда қўлай келяпти. Бу «Кашфиёт» асосчиларидан бири Тимоти Гипосининг айтишича, «К-9»нинг ҳид билиш қобилияти ҳатто бактерияни ҳам ажратиб бериши мумкин экан. Бунисиям ҳолва. Агар қон таркибидидаги эстрогенлар микдорини билмоқчи бўлган аёл «К-9»нинг «бурни» олдига келиб нафас олса бўлди, шунинг ўзи кифоя. У шу заҳотиёқ аниқлаб бериши мумкин. Бу эса ҳам миладорлик кунини аниқлашда катта ёрдам беради.

ТИЛ БОШКАЮ ДИЛ БОШКА

Малайзия муҳолифат ислом фундаменталистлари партиясининг лидери Муҳаммад Сабу шарият қоидалари ҳақида узундан-узун маърузалар қилса-да, ўзи бу қонунларни бузувчи эканлиги яқинда аниқланди. Лидер полиция ходимлари томонидан меҳмонхона хоналаридан бирида хизматкор аёл билан бирга ўшланди. Сабу ўзи эгаллаб турган вазифасидан истеъфо берди. Энди у полиция маҳкамаси камераларининг бирида суд ходимлари билан тортишишга бел боғламоқда.

ЎЙИНДАН ЎТ ЧИКДИ

Хитойнинг Урумчи шаҳридаги тунги дискотекалардан бирида катта ёнгин содир бўлди. Ёнгин оқибатида 50 дан ортиқ киши ҳаётдан кўз юмди. Ёнгин сабаблари ҳали аниқланганича йўқ.

ОТАСИНИНГ МЕДАЛИ

Удмуртия республика ҳарбий комиссариатида 54 ёшли Анатолий Колмогоровга отасининг «Жасорати учун» медали топширилди. Бу медални липецклик изтопарлар Ленинград вилоятининг Луга шаҳридан топилиб, рақамлар бўйича эгаси — ҳарбий телефонист Егор Колмогоров эканлигини аниқлашди. У бу нишонни кўксидида 1943 йилнинг 7 ноябридан 1944 йил вафотида қадар тақиб юрган, холос.

Отаси урушга кетганда Анатолий 9 ойлик эди. Топилма эвазига у отасининг қаерга дафн этилганлигини аниқлашга муяссар бўлди.

ПУЛ УЧУН ОТАСИНИ АЯМАДИ

Россиянинг Витебскиндаги қишлоқларидан бирида истиқомат қилувчи уруш қатнашчиси Николай Якубенко киши туман раҳбариятига чақиртиришди. Қарангки, уруш қатнашчиси немис концлагерида торган азоб-қубатлари учун Германия ҳукумати 1 минг маркага яқин тоvon пули жўнатишган экан.

Чет эл валютасини рус рублига қақиб кўрган қария бир неча йил яхшигина яшаш мумкинлигидан қувониб ўйига равона бўлди. Афсуски, қариянинг қувончи узокқа қўзилмади. Пулга ҳирс қўйган ўғли отасининг қўлидаги катта пулни кўриб, уни ваҳшиларча ўлдирди.

МАТЕУОТ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА
ТАЙЁРЛАНДИ

ШАВКАТЛАЙ ИМОН

Дилим имон келтир, дилгоҳларингга, Сен зиё атаган нури кўз боксин. Ё насиб, пешонанг чизикларидан, Бахтлар ўзининг тўлидиб оқсин. РОҲИЛА! Сени 10-май таваллуд кунинг билан табриқлайман. Сenga Оллоҳдан мустаҳкам ирода

ШАВКАТ Хўрматли ШАҲРИНСО опа ва БЕХЗОДЖОН! Таваллуд айёмларингиз муборак. Бахтимизга ҳамisha сог-омон бўлинглар. Беҳзоджон кела-жакда қомил ўғлон бўлиб ўлгайин. Хонбуви, Умиди

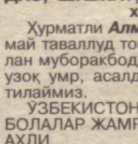
Азиз ва меҳрибон онажонимиз МУҲАББАТХОН МАЖИДХУҲАЕВА! Сизни туғилган кунингиз ва 55 ёшингиз билан табриқлаймиз. Ҳамиша сог-саломат юринг. Лабингиздан кулги, чеҳрангиздан табассум аримасин. Ҳар ишда сизни Оллоҳнинг ўзи қўллаб-қувватласин деб турмуш уртоғингиз ва фарзандларингиз

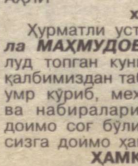
Тошкент шахри Сеvimли ва суюкли дустимиз, дугона-миз МУҲАЙЕХОН! Туғилган кунинг муборак бўлсин. Сenga олам-олам бахт, турмуш ташвишларини енгишигизда бардош тилаймиз. Дугоналаринг Мавжуда, Лобар ва бошқалар.

Сеvimли опамиз ШОХСАНАМ АБДУЛЛАЕВА! 9-май улуг айём ва шу кунда таваллуд тоғнанингиздан дилдан қувонамиз. Истагимиз: мана шу байрамдек абдий узок яшанг. Орзу-истакларингизни барчасига етинг. Фарзандларингиз роҳат-фарогатини қури-нг. Хонадонингиздан туй-хашамлар ҳеч аримасин деб МУҚАДДАС, ШАВКАТ, ДИЛРАБО.

Хўрматли АЛМАЗ АКРАМОВ! 5-май таваллуд тоғнанингиз билан муборакбод этамиз. Узундан-узок умр, асалдан-да тотли ҳаёт тилаймиз. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ЖАМОА АҲЛИ

Хўрматли устозимиз Фатхулло МАҲМУДОВ! Сизни таваллуд тоғнанингиз билан чин қалбимиздан табриқлаймиз. Узок умр кўриб, меҳридаре фарзанд ва набираларингиз даврасида доимо сог бўлинг. Ҳуш кайфият сизга доимо ҳамроҳ бўлсин. ҲАМКАСБЛАРИНГИЗ.

БАХТ, ЭНГ АВВАЛО СОҒЛИҚ ДЕМАҚДИР

Ҳиндистоннинг Панжоб (Ражастхан штати) деган жойи удумларга, иримларга жуда бой. Бу ҳудудда кўпгина кадриятлар ҳозир ҳам ўз ҳолича сақланган. Агарда бу ҳақдаги илмий, тарихий манбаларга мурожаат этсак, жуда қизиқ нарсаларни учратамиз.

Ҳинд урф-одатларини, иримларини, расм-русумларини синчиклаб кузатган, уни ўрганган олимлардан бири Жоун Кампбел Омандир. У ўзининг илмий изланишлари домида маънавият ўчоги бўлган Ҳиндистонда жудаям галати ирим ва одатларга дуч келади. Олим ёзиб қолдирган воқеалар сирлилиги, мўъжизакорлиги билан сизларни ҳам ўзига жалб қилса ажаб эмас.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг Панжобда учраган бу тасодиф "илон муҳаббати" еки ҳиндчасига "мор ошиқ" ("шон ошиғи") дейилади. Бир куни олим Жоун Кампбел панжоблик бир зиёли муслим билан суҳбатлашади. Муҳаммад умматининг гаройиб ҳикояси олимда катта қизиқиш уйғотади. Бу зиёли кишининг жисмонан ва ақдан соғлом, ҳар томонлама камолатга етган бир аёл қариндоши бор экан. Бахтга қарши кунлардан бирида аёлни илон чақади. Гарчанд, чаққан илоннинг захри кучсиз бўлса-да, аёлнинг кўнгли айниб, қаттиқ безовталанади. Илон чаққан жойи огрикнинг зўридан жуда кўп вақт азоб беради. Аёл бахтсиз тасодиф азобларидан ҳалос бўлишга яқин қолганда ўша турдаги бошқа бир илон уни яна чақади. Ва дастлабкига қандай огрик, азобларни бошидан кечиради. Ажабланарлиси шундаки, яна шунча вақт ораллигига етиб-етмай боғия аёлни яна илон чақади. Гарчанд у ҳар қанақанги эҳтиёт чораларини кўрган бўлса-да ва ҳатто ўзига шахсий қоровул еллаган бўлса-да воқеа тақдирдан содир бўлаверади. Халиги аёл илонлардан қўлини мақсадида узокроқ жойларга сафар қилади. Ва жуда кўп вақт душманларидан ҳалос бўлиш мақсадида тоғ эчкисининг терисидан кийимлар кийиб, турли хил туморлар тақиб юради. Аммо илонлар томонидан яна бир бор захарланади. Аёлнинг айтишича, бу захарли золимларнинг ва бу азобларнинг натижаси ўлароқ унинг саломатлиги заифлашиб, дармонсизланади. Бирок аёлнинг организмиде захарга қарши аста-секин иммунитет ҳосил бўла бошлаган. Афсуски, унинг умр риштаси қисқа экан.

Иккинчи ҳаётӣ факт эса Панжоб университетининг санъатшуно олими томонидан сўзлаб берилган. Қизиги шундаки, у илон муҳаббати мавзусига қизиқиб, илмий изланиш олиб борган.

Олимнинг аниқлашича, Панжобда баъзи бири хасталар серташвиш касалликларини ва руҳий безовталикини бошдан кечирмаслик мақсадида ҳар олти ойда илонларга чақтирилган. Олим ҳам буни ўз организмиде синаб кўрмоқчи бўлади. У бу алоқадан гайритабиий кўркунни хис қилади.

Инсон ўзига ўзи қулфат келтиришини сезмайди. Панжоблик олим ҳам қўл, оёқ фалажига дучор бўлиб, аянчи ва яроксиз ҳолга келганлигини бу синов жараёнида сезиб қолади. Кунлардан бир куни унга юзидан нур еғиб турган бир "садху" (санскрит-руҳоний) доно маслаҳатини ва "танда тавиз" деган муқаддас туморни беради. Шундан кейин ҳам анча вақт олимда бо-

Сингх саройида юриб ўзининг қимматли асари — "Ўттиз беш йил Ҳиндистонда" номли китобини ёзиб қолдирган. Бу асар тиббиёт ҳақидаги фикрларга бой бўлганлиги сабабли ўз қимматини ҳалигача йўқотмаган. Жумладан, бу китобда доктор "Мор-ошиқ" мавзусига кенг тўхталиб ўтган. Яъни у буни қуйидагича эътироф этади: "Илонлар ҳақида, илон муҳаббати ҳақида гап кетганда, шунинг алоҳида таъкидлашим мумкинки, бу нарсга алоҳида бир касаллик сифатида Лахорда илк бор илон ошиғи номи билан машҳур бўлган. Аммо, кейинчалик у Панжобга ҳам тарқалган. Бошқа ҳудудларда бунга ўхшаш воқеалар, касалликлар учрамаганлиги сабабли ҳиндистонлик инглиз олимлари ҳам бу сирни очишга ҳаракат қилдилар ва унинг нега айнан ҳинду ва сатлейлар орасида учраб туришини исботлайдилар, деб умид қиламан".

лиги бўлди.

Шу боисдан 1832 йилда илк бор Лахорга сафар айлاديم. Ва ерлик аҳоли менга шу касаллик билан огрикган беморни кўрсатди. Бу кишининг еши 60 ларга бориб қолган бўлишига қарамай, анча тетик кўринарди. Беморнинг айтишича, ҳар жойида у бир марта илонларга чақтирган. Бу касаллик уни 30 йилдан кўпроқ муддат безовта қилиб келган. Дастлабки пайтда у киши бир йилда бир марта, кейинчалик эса йилда икки марта ва нихоят ойда бир бор илонларга чақтиради. Қизиги, унинг бу "операцияси" кўпинча сувнинг ичида кечган. Унинг таъкидлашича, фақат бир марта бу муддат бузилиб, бир ойда тўрт кун қолганда кўпининг юқори қисмидан чақтиради. У ўша жароҳатдан қолган чандикларни менга кўрсатди. Бу чандиклар унинг қўл ва оёқларида галати из қолдирганини кўриб унга бўлган шубҳа ва гумонларим тарқабот кетди".

Бу касалликнинг табиатиға кўра, бемор маълум муддат кучли бир майида илон томонидан чақилган. Бунгача

бир неча кун олдин ҳавотирлик хисси чулғаб, киши ўзини кучсиз сезади, кўз олди қоронғулашиб, боши айланади. Иштаҳа бўлиб, ишга майли йўқолади ва тана аъзолари огирлашади. Ҳамма гап касаллик белгиларининг юзага чиқишидадир. Чунки илонлар шу вақтдан бошлаб касалликдан анқикетган гаройиб хидга сармаст бўлишади.

Юқоридаги мисолларда фақат эркак илонлар чаққан ҳолларни кузатдик. Мутахассисларнинг фикрича, ургочи илонлар чакқанда жуда огрикли бўларкан. Биринчи чакқандаек унинг захри қонни қайнатади. Бу жинсдаги илонлар томонидан чақилган бемор ўша илонга ҳақ гайритабиий хид чиқаради. Эркак илон эса чақиб кишининг илхосини қайтарган, қочиб кетар экан.

Сиру-асрорларга қўмилган борлиқни тилсимланган хазинага ўхшатгим келади. Бу тилсимланган хазинанинг ечими эса бизнинг руҳиятимиз замирида етади.

Алижон САФАРОВ

ИЛОН МУҲАББАТИ ЁХУД...

синқираш, алаҳсираш, уйқусизлик давом этади. Унинг организмиде ниманидир талаб этади...

Илонлар атрофини секин ўраб унинг танаси бўйлаб айлана ҳалқа ҳосил қилган ва вишиллаб захар соча бошлаган пайтда олим ўзига келади. Чамаси 2 соатча уни ўлим талваси чулғайди. Ақдан озиш даражасигача боради. Шундан кейин, у қаттиқ уйқуга кетади. Уйқудан уйғонган, фалаж бўлган қўл ва оёқларида гайритабиий иссиқлик, нур сезади. У бутунлай соғайган эди. Ва шу кундан бошлаб унинг ҳаётидан турли хил шарпалар, у, илонлар буткул йўқолади.

Юқоридаги иккала мисолимида ажралиб турадиган ўзига хос жиҳатлар мавжуд. Масалан, муслмон оиласидаги бемор аёл "чақирилмаган меҳмон"лардан имкони борица сақланишга ҳаракат қилади. Ва у вафот этади. Иккинчи мисолдаги қахрамон эса илон ошиғига айланади.

Доктор Хонибергер Махаража Ранжит

Лахорлик Нуриддин исмли фуқаро ҳақида Хонибергер ўз асариде тўхталиб ўтади. Яъни бу шахс зукколиги, донолиги, фаросати билан инглизлар ҳурматиға сазовор бўлади. Унинг бу касаллик ҳақидаги ҳикоялари олимда қизиқиш уйғотади. Бу ҳақда докторнинг ўзи шундай дейди: "Менинг диққат-этиборимни ўзига қаратган нарсга, унинг менга таърифлаган касал-

Ўзингизни синаб кўринг

Асабийлик соғлиққа зарар

Мана бу саволларга жавоб бериш ва натижасини баъларга санаб, улар устида жиддий ўйлаб кўринг. Бу саволларнинг баъзилари сиз учун таниш, аммо айни мана шу таниш саволлар устида алоҳида ўйлаб кўришни маслаҳат берамиз. Масалан, "кечкурун ўзингизга қанча вақт ажратасиз?" Инсон ўзини ўз эътиборидан қочиран экан, бу ижобий ҳол эмас, чунки ўзига ўзи эътибор бермаган кишига бошқалар эътибор бермайди.

Шундай қилиб бу саволларга жавоб бериш ва баъларини сананг.

1. Бирор кишига ердан сўраб боришингиз қийинми?

Ҳамма вақт қийин 3, кўпинча 2, баъзан 0, жуда кам 0, қийин эмас 0.

2. Бўш вақтингизда ҳам ўз муаммоларингиз устида бош қотирасизми?

Жуда кўп ҳолларда 5, кўпинча 4, баъзан 2, жуда кам 0, ҳеч қачон 0.

3. Бирон кишининг бирон юмуши ҳал бўлмаётган бўлса, ўша одамнинг ўрнига шу ишни баъарий иштиёқи сизда туғилдими?

Ҳа, ҳамма вақт 5, кўпинча 4, баъзан 2, жуда кам 0, ҳеч қачон 0.

4. Нохушлиқлар натижасида ҳиссиётга кўп бериласизми?

Ҳа, ҳамма вақт 5, кўпинча 4, баъзан 2, жуда кам 0, ҳеч қачон 0.

5. Кечкурунлари ўзингизга қанча вақт ажратасиз?

3 соатдан кўпроқ 0, 2-3 соат 0, 1-2 соат 0, соатдан озроқ 2, бирор дақиқа ҳам ажратмайман 0.

6. Кўтаринки руҳ билан бирон нарсани баъарий гапираётган кишининг сузини будасизми?

Ҳа, доимо 4, кўп ҳолларда 3, шароитга қараб 2, кам 1, бўлмайман 0.

7. Сиз туғрингизда, доим шошиб юради дейишадими?

Ҳа, шундай 5, кўпинча 4, доимо 3, кўпинча 2, кам 1, бўлмайман 0.

8. Тайер турган ширин овқатдан воз кеча оласизми?

Ҳа, албатта 3, кўпинча 2, баъзангина 0, жуда кам 0, воз кечолмайман 0.

9. Кўпинча бир неча ишни бир вақтда қиласизми?

Ҳа, шундай 5, кўпинча 4, баъзан 3,

жуда кам ҳолларда 1, ҳеч бундай қилмайман 0.

10. Сўхбат пайтида ҳаёлингиз бошқа жойларда учиб юрамиди?

Доимо шундай бўлади 5, кўпинча 4, шундай ҳам бўлиб туради 3, жуда кам 0, ҳеч ундай бўлмайди 0.

11. Сизга одамлар доимо бўлмағур, баъкана гапларни гапириб юрганди туғулдими?

Кўп ҳолларда 5, кўпинча 4, баъзан 1, жуда кам 0, ҳеч қачон 0.

12. Бирон нарсани кўтиб қолсангиз асабийлигингиз оспадими?

Кўп ҳолларда 4, кўпинча 3, жуда кам 1, баъзан 2, ҳеч қачон 0.

13. Маслаҳат беришни яхши кўрасизми?

Ҳа, доимо 4, кўп ҳолларда 3, баъзан 1, жуда кам 0, ҳеч қачон 0.

14. Бирор қарорга келиш учун кўп иккиланасизми?

Доимо 3, кўпинча 2, жуда кам 3, ҳеч қачон 0.

15. Гапириш маромиңгиз қандай?

Жуда тез гапираман 3, тез 2, маромида 0, секин 0, улуғвор 0.

Энди оққоларни санаб кўрингчи?

45 дан 63 оққоғача олганлар: асабийгиз тангшлашиб қолмиш турган гап. Қон босимингизни ўлчатиңг, қонингизда холестерин миқдорини текширтириб кўринг. Ҳаёт тарзингизни ўзгартириш масаласида ўйлаб кўринг.

20 дан 44 оққоғача олганлар: ҳаётга эркинроқ кўз билан қарашга ҳаракат қилиңг. Ички таъжаниқлардан воз кесинг, ўзингизни ўзингиз савертандан нима фойда, атрофда қаранг, ҳаёт гузал.

19 оққоғача олганлар: Сиз ўзингизнинг қадригизни ўзингиз яхши биласиз. Бундан кейин ҳам шундай бўлаверинг. Ҳиссиётга берилманг, майда-чуйдаларга эътибор берманг, ҳаёт ташвишларига таъажубланиб, ҳайрон бўлаверманг. Омад-сизилликларни кўнгликеңглик билан қабул қилиңг.

0 оққо олганларга: агар сиз ҳаққоний жавоб берган бўлсангиз, биргина хавф шуки — сиз ўта хотиржам кишиниз. Шу билан бир қаторда айтиб ўтмоқчимизки дўстларингиз кам, ҳаётдан ўта зериккан-сиз.

Бир куни

ТУТУНГА ЎРАЛГАН ОҚ ХАЛАТ

Яқинда бир дўстимиз бетоб бўлиб шифохонага тушиб қолди. Курсдошлар билан ҳол-аҳвол сўрагани унинг олдига, Мирзо Улуғбек туманида жойлашган шифохонага бордик. Шифохонанинг шинамлиги кишининг баҳри дилини яйратади. Деворларда эса ичиш-чекишнинг зарари ва турли касалликларнинг олдини олиш ҳақидаги суратлар, маслаҳатлар акс этиб турган. Буларни томоша қилиб, дўстимиз Отабек ётган хона томон йўл олдик. Шунда кўзим қаридор балконида сигарет тутатаётган фариштадек чиройли, бир-биридан гўзал ёш ҳамшира қизларга тушди. Мен билан бирга борган курсдошларим таажжубдан ёқа ушлашди. Менинг ўзим ҳам тамоман ҳайрон бўлиб қолдим.

Бемор дўстим Отабекка кейинроқ бу ҳақда айтсам, у "мендан ҳам сигарет сўрашганди" деб кулиб қўйди. Ҳали оила қурмаган ёш қизлар, бунинг устига саломатлик посбонлари шу ҳунарни қилсалар одамни ортиқ даражада ташвишлантирар экан.

АЗАМАТ ТОШТЕМИРОВ

Тошкент технология техникуми толиби

Илон лочинга, ўргимчакка, гулга дўст бўлолмайди

ланиш менга маъқул келмайди. Негаки, каратэнинг жисмоний имконият доираси торроқ.

— *Уз-уздан савол тугилади: у-шунинг каратэдан афзаллиги нимада?*

— Бунга даосизм донишмандларидан бирининг гапи билан жавоб беришим мумкин: «Менинг мақсадим-рақибимни курашсиз енгмоқ».

— *Тушунолмадим? Қанақа қилиб рақибни курашсиз енгмисан?*

— Гап шундаки, у-шуда руҳий

2. Даволаш цигунь (экстрасенсорика мактаби мана шу цигундан пайдо бўлган).

3. Спорт.

4. Театр (намоиш уйинлари).

5. Жанговарлик.

Сиз кинода кураётганингиз у-шунинг жанговар куринишидир. Жанговар у-шу ҳам икки хил бўлади. Биринчиси, одамзотга хос хатти-ҳаракатлар бўлса, иккинчиси ҳайвонлар ва қушларга тақлид. Ҳайвонларга тақлид қилиб жангга тушиш йўли хунзя деб аталиб, бунда бешта ҳайвоннинг ҳа-

ланаяпти. Балким ораларида бу спортни гаразли ният билан ўрганаётганлар ҳам бордир?

— Йўқ. Борлари ҳам чиқишолмай бир ҳафтада жуфтани ро-стлаб қолади. Қолаверса, сабогимиз эзгулик билан йўғрилган.

— *Қизингиз ҳам у-шуга қизиқадими?*

— Беш ёшда бўлишига қарамай у-шу билан шугуллантираяпман, лекин ўзи кўпроқ мусиқага қизиқади.

— *Эшитишимча сиз одамларни руҳий йўл билан даволар*

Баркамол авлод учун

«У-ШУ» — МЕНИНГ ҲАЁТИМ»

Бу инсоннинг номи матбуот, ойнаи жаҳон орқали сизга таниш бўлиши мумкин. Суҳбатдошим, юзлаб шоғирдларнинг устози бўлган Владимир Борзов Тошкентнинг мухташам спорт залларидан бирида У-шу дан сабоқ беради. Асли касби шифокор бўлишига қарамай, шарқона кураш санъати бўлган У-шунинг билимдонларидан. Буни қарангки, турмуш ўртоғи ва онаси ҳам шифокор. Бир қизчаси бор.

— *Володя, сиз У-шу билан шугулланишга бир кунда қанча вақт ажратасиз?*

— У-шу деярли менинг турмуш тарзимга айланган.

— *Айтишларича, сиз дастлаб каратэ билан шугулланган экансиз...*

— Нега у-шуга ўтиб кетдингиз, демоқчисизда. Аслида каратэ қам у-шунинг таркибий қисми. Фақат каратэ билан шугул-

жанг устун туради. Рух, тан, онг бир нуқтада бирлашади. Агар шунга эришолсангиз сизга рақиб топилмайдди. Бу таълимот диний оқимларнинг, хусусан, сүфизм, даосизм, буддизмнинг ягона хулосасидир.

— *Қайси жиҳатларини сүфизмга боғлаяпсиз?*

— Парҳез, поклик, бир худога итоат қилиш сингари жиҳатларини.

— *Биз киноларда кўпинча қўл ва оёқни ишга солиб кишилар бир-бирини мағлуб қилаётган, улдираётган сахналарни учратамиз. Бунга сизнинг фикрингиз қандай?*

— Биласизми, яккакурашларнинг деярли ҳаммаси Шарқда, хусусан, Ҳиндистон, Хитой, Японияда пайдо бўлган. Назарияга кураунинг асосан бешта куриниши бор:

1. Даволаш-шифоланиш.

рақати мужассамдир. Булар: арслон, сиртлон, маймун, турна, аждарҳо (илон)лардир.

— *Сиз шулардан ҳаммасининг ҳаракатини мукаммал биласизми?*

— Ҳа, лекин менга энг маъқули қуш йўлидир. Қолаверса, қуш ҳаракатини анча мукаммал эгаллаганман.

— *Айтингчи, у-шунинг асосий мақсади нима?*

— Буни менимча чегаралаб бўлмайди. Аммо сўнгги мақсади — ҳаққа қўшилиш эканлигини яхши биламан.

— *Соғлом авлодни тарбиялашда ҳам у-шунинг роли муҳим бўлса керак?*

— Бўлмасамчи, у-шунинг ҳарактерли яна бир жиҳати шундаки, бу спорт тури билан шугулланган киши босиқ бўлиб, жиззакликдан ўзини сақлайди, рақибини уриб роҳатланишни эмас, аксинча, ўзини ҳимоя қилишни ўрганади.

— *Ҳозир шу залда юздан ортиқ киши шугул-*

эмишсиз?

— Буюм кўлимдан келади.

— *Шоғирдларингиз орасида чемпионлар ҳам борми?*

— Республика чемпионлари бор. Бундан ташқари бир қанча фильмларда суратга тушганмиз ва яна тушаяпмиз. «Капитан Грант болалари» фильмида бизнинг шоғирдлар уйнашган, агар кўрган бўлсангиз. Яқинда «Мусиқали саёҳат» номли ҳинд фильмида ҳам суратга тушдик.

— *Самимий суҳбатингиз учун катта раҳмат.*

Раъно ЛАТИПОВА
суҳбатлашди

Ўнлар тарихидан

Екатерина IIнинг арзандаси Григорий Орлов мақтанчоқликни ҳаммадан ошириб юборди. У ўзига бир миллион сўмлик чалвар тиктирган.

Франция қироли. Карл VII ҳам мол-дунёга ўч бўлган. У безак ва турли кийимларга ортиқча пул сарфлайвериб қарзга ботган. Қиролнинг дастурхонига емакни қарзга олишган.

XVI асрнинг охирида Россияда от 1 сўм 30 тийин, сигир 67 тийин, товуқ 1 тийин, ўрдак 3 тийин, юз дона тухум 5 тийин, 16 кило асал 41 тийин, 16 кило қанд 3 сўм 43 тийин бўлган. Одамлар суткасига 14 соат ишлаб 1 тийин иш ҳақи олишган.

Ҳисоб-китобларга қараганда сўнгги 5 559 йил ичида дунё бўйича 14 513 марта уруш бўлган.

Агарда мана шу урушларга сарфланган олтинлардан занжир ясалса унинг эни 8 километр, узунлиги эса ер қуррасини бир марта айланиб келиши мумкин экан.

Ҳозир АҚШ олтинлари Форт Нокс деган қалъада сақланади. Ушбу ҳазинанинг ҳар бир қарич жойига ўнлаб ўқ тўғри қилиб қийилган. Жиддий хавф тугилса олтин сақланадиган хоналарни бир минут ичида сув босади. Ичкарига кириладиган эшикнинг оғирлиги нақ 52 тонна.

...10 тийинлик тангадан бир миллион сўм йиғиш учун бир киши 40 кун пул санашни шарт экан.

Россияда биринчи қовоқхонани давлат хазинасини кўпайтириш учун Иван Грозный очган.

Нормурод МУСОМОВ тайёрлади

Соғлом ва гўзал бўлай десангиз

5.БЎЖАНГАСАН

Давоми. Боши утган сонларда

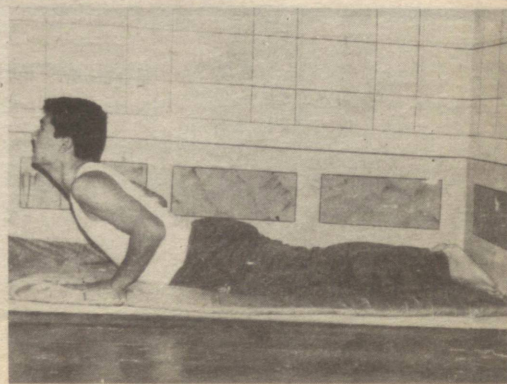
Гиламча ёки одёл устида қорнингиз билан тўғри ётинг. Оёқларингизни узатган ҳолатда жуфт тутинг. Оёқ товоқларингизни юқорига қаратишингиз лозим. Оёғингизнинг бош бармоқлари бирга туриши керак. Қўл қафтингизни эса пастга қаратиб кўрагингизнинг ёнига келтиринг. Бошингизни полга қўйинг.

Энди эса бошингизни тўғриланг ва салгина юқорига кўтаринг. Нафас олинг ва бир вақтнинг ичида кўрагингизни кўтаринг ва бурун, ҳамда бошингизни тўғри орқангизга кучингиз еткунча олинг. Бу тугалланган ҳолат ушбу асаннинг асосини ташкил қилади. Ўзингизни фақат то киндигингизгача кўтаринг. Ушбу ҳолатда нафас чиқармасдан 6-8 секунд туринг. Осмонга ёки шифтга қаранг. Энди эса нафас чиқаринг ва секин-аста дастлабки ҳолатингизга қайтинг. Олдин кўрагингизни, кейин бошингизни полга қўйинг ва дам олинг.

Фойдалари:

Бўжангасан шахвоний ҳаёлларни

тартибга солишга ёрдам беради ва уруғни сақлаб туради. Аёллардаги бачадон ва ундан қон кетиш касалликларини даволайди. У мияга куч ва қувват бағишлайди, хотирани кучайтиради. Кўкракдаги ҳар қандай оғриқни, юрак ва упкалардаги касалликларни мана шу асан машқи билан даволаса бўлади. Бўжангасан бел оғригини йўқотади ва белни букилувчан қилади. У иштаҳасизлик ва ошқозон касаллиги учун ҳам ўта фойдалидир.

Антонио АМУРРИ

Италия

АНТИҚА МАСЛАХАТ

ҳажвий ҳикоя

Менинг хотиним — қўлинг ўргилсин пазанда. Айниқса қандолатпазликда уни-нг олдиға тушадигани топилмади. Лаб-бай? Ҳа, унинг маҳорати сирларидан бе-хабарман дейсизми? Афсус, рости сиз-га раҳимм келаяпти. Келинг, сизга бир яхшилик қилай. Хозир мен хотинимнинг пишириқ тайёрлаш йўл-йўриқлари би-тилган сирли дафтарини олиб, ундан бир варагини шундоқ қозоғга кўчириб, сизга етказай, бироқ хотин билмасин.

Марҳамат, диққат қилиб ўқинг!

Чуқурроқ товани олиб, ювиб тоза-лайди. Ошхонадан Дзетани (Дзета-ити-миз. Муаллиф изоҳи) қўвиб чиқаради. Столдан Лоренцонинг уйинчоқларини йиғиштиради. Икки юз грамм крахмал тайёрлайди. Лоренцонинг қўлидан ун со-линг халтани олади. Тўкилган ун-ур-воқларни супириб-сидириб тозалайди. Қўшнига сим қоқиб, озгина ун бериб турмайсизми, деб сурайди. Унни элакка солиб элаб, ичидан Франконинг мошинчаларини териб олади. Роберта-

га музхонадан бир жуфт тухум келтир, дейди. Тухумларни уриб қақиш учун то-воқча олади. Ўзи бориб музхонадан ик-кита тухум келтиради ва йўл-йўлакай Ро-берта тушириб синдирган тухумларни йи-гиб, поёндозни ҳўл латта билан артиб то-залайди. Франкони қақириб, телефонга жавоб бер, дейди. Робертага қиқчиради: телефонни кўтар! Ўзи боради телефонга. Трубкадаги ун билан ёғ доғларини қириб тозалайди. Ошхонага қайтади. Лоренцо-нинг қўлидан ун билан тухум қорилган то-воқчани тортиб олади, Роберта, эшикни оч, дейди. Шу гапни Франкога айтади. Хо-ри ўзи бориб эшикни очади. Орқа эшикдан кирақол, дейди Валентинага, уни очиш унғайроқ. Эшик тутқичидаги ун ва тухум юқини қириб тозалайди. Ошхонага қайтади. Ёлланган товадаги тузни қоқиб ташлаб, Лоренцонинг қўлидан туз қопни олади. Ҳадеб Дзетага овқат егизаверма, тухум қорилган ундан ёрилгудай еди, деб Валентинага қараб бақиради. Крахмал со-линган товоқчани Лоренцонинг қўлидан

юқлиб олиб, юзига бир шаппати уради, Лоренцони овута бошлайди, билмай қо-либман, кечир, деб ёлворади. Товоқча-ни крахмали билан унинг олдиға қўяди, бир стакан сут ҳам бериб, майли «ши-ринкулчангни» пиширавер, дейди. Бош-қа това олиб ёғ суради. Робертанинг кетидан чопади. Майиз солинган халта-ни жойига қўй, деб бақиради унга. Ха-миртурушни қидиради. Боққолга сим қо-қиб, хамиртуруш буюради. Трубкага ёпишган хамир юқини қириб тозалайди. Ошхонага қайтади. Столдаги нарсалар ер билан битта бўлиб, сочилиб ётгани-га, Лоренцо бошдан оёғигача оппоқ ун-га беланганига ҳечам ажабланмайди. Дзетани қақириб, ердаги ун, тухум юқ-ларини ялатиб тозалатади. Қандолат дў-коринга сим қоқиб, торт буюради. Бир донна бошогриқ дори ичиб, тўшакка чў-зилади. Эри ишдан қайтгач, ундан ала-мини олади.

А. ОТАБОЙ таржимаси

Онажоним табиат

УСТОЗ, ДЕПТИ БИР КУН ТУЛКИГА ТУЛКИ...

Ҳайвонлар орасида айёрлиги ва мак-корлиги билан ажралиб турувчи жони-вор — тулки ҳисобланади. У Республи-камизнинг барча жойларида, ҳатто, аҳо-ли кўп истиқомат қилувчи марказий ша-ҳар ва туманлар атрофида ҳам учраши мумкин.

Тулкининг маккорлиги ҳақида халқи-миз орасида, бир қанча қизиқарли ҳан-гомалар юради. Қашқадарё вилоятида, хизмат сафарида, бўлган кезларим Ка-рим бобо деган кекса овчи қўйидаги воқеани ҳикоя қилиб берган эди:

«Куз фасли. Шудгор қилинган дала-да тулкининг уяси бор эди. Қанчалик

уринмайин уни тутиш ёки отишининг ило-жини қила олмадим. Кейин ҳаёлимга бир фикр келиб, тулкини ҳийла билан тутиб олмақчи бўлдим. Қопқон олиб келиб, ун-га янги сўйилган товуқ гўштини боғлаб қўйиб, узокдан кузата бошладим. Мени йўқлигимни сезган тулки уясидадан чиқиб, бошини чўзиб, ҳар томонни қиқлади. Су-нгра ниятда эҳтиёткорлик билан қоп-қонга яқинлашиб, атрофни бир неча бор айланди ва тумшугини чўзиб, гўштни эҳ-тиёткорлик билан олмақчи бўлди-ю, ле-кин ўзи учун қўйилган тузоқни сезиб, жуф-такни ростлаб қолди. Яна уч-тўрт кун ўт-гач, ёдимга ёз мавсумида ҳар хил шакл-даги қовоқларнинг ичини тозалаб, қури-тиб қўйганим келди. Уша қовоқлардан кич-кинароғидан иккитаси-ни олдим-да, ичига емак солиб, тулки уя-си олдиға қўйдим-да, узокдан кузата бошла-дим. Тулки қовоқ ол-диға келиб атрофни айлангач, емакни ол-моқчи бўлиб, бошини қовоқ ичига тикди. Су-нгра эса бошини қо-воқдан чиқара олмай, уша жойда гир-гир айлана бошлади. Ни-ҳоят, ҳийлагарни ҳийла

билан қўлга туширдим», — деб суҳбат-ни тугатди овчи бобо.

Тулки ёз мавсумида кечаси, қишда эса кундузи ов қилади. У ҳар хил майда ҳайвонлар ҳамда ўсимликлар билан ҳам овқатланаверади. Тулки ўлжа учун жо-ниворлар орасида қумсичқон, қўшоёк, юморкозик, сиққон, кўнгиз ва чигирт-каларни хуш курс-да, ахён-ахёнда жайрон болаларига ҳам ҳужум қилиб туради. Қишлоқ атрофларида эса асо-сан товуқларга кўпроқ зарар еткази-ди. Урик, тоғолча, жийда, тўкилган олма, узумларни ҳам нобуд қилиши мумкин.

Эркак тулкилар ургочиси учун тала-шиб бир-бири билан қаттиқ олишади. Қайси бири зўр чиқса, ургочиси билан уша бирга яшайди. Улар ургочисига жу-да ғамхўр бўлиб, уларга овқат ташийд, бургалардан тозалайди.

Тулкилар болаларига яраланган ҳайвон ва паррандаларни олиб келиб, уларга қандай усуллар билан ўлжани тутиш ва ўлдириш сирларини ўргата-ди. Улар кўп миқдорда кемирувчи ҳа-шаротларни йўқ қилиб, қишлоқ ҳўжали-гига фойда келтиради.

Тулки республикамизда асосий ов қилинадиган ҳайвонлардан бири ҳисоб-ланиб, териси қимматбаҳодир. Уни ов қилиш мавсуми куз фаслининг охири-ларида бошланса-да, овчиликка асослан-ган ташкилотлар уларни овлашни чега-раланган ҳолда олиб боришади.

Асқар ХОЛМЎМИНОВ,
биология фанлари номзодиБЎЛДИРАДИГАН ҲАМ ХОТИН,
ЎЛДИРАДИГАН ҲАМ ХОТИН.

БОШ МУҲАРРИР:

Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси
болалар жамғармаси ва «Соғлом
авлод учун» Халқаро хайрия
жамғармаси.

СЎНГГИ
УСТУН

БУЯМ «ИШБИЛАРМОН»ЛИҚДА

Пермлик ишбилармонлар кўча-қўйда ўрнатилган телефон-автоматлар-ни чўв туширишяпти. Улар телефон-автомат жетонларини тешиб, унга узунчоқ юпқа блистанкани пайванд қи-лишди. Жетон автоматта ташланса ҳам мосламанинг бир учи ташқарида қо-лади. Ғаллашиб бўлгач, пластинка ёр-дамида жетонни сугуриб олиш мум-кин экан. Шу боис Перм бозорида 300 рубллик жетоннинг шу йўсинда тако-миллаштирилганлари минг рублдан қаққон кетаяпти.

НАРИГИ ДУНЁДАН ҚАЙТДИ

Март-дел-Платалик Александро Кольман спиртли ичимликлар ичиш буйича ўтказилган мусобақада бир ўлимдан қолди. У 20-март ароқ ара-лаштирилган бақалдаги қоктейлни кў-таргандан сўнг кулаб тушди. Икки кун маҳаллий шифохонада ётган ўзига кел-ган Кольманга голиблик жуда қиммат-га тушиши мумкин эди.

БЕКОРЧИДАН ХУДО БЕЗОР

Бундан тўрт йил муқаддам хитойлик расом Цюй Линцзюнь 30 мингдан зиёд сууратли қозғоқ қирқимларини бир-бирига ёпиштириб ажойиб санъат аса-ри «Аҳдар — қайик» ясади. Ўзунлиги 183, бўйи 90 сантиметр, оғирлиги 8,2 кило бу қозғоқ қайик устида у 18 ой ишлади. Кейинги йили эса уста 13 ми-нг булақ қийқим қозғоқдан «Коинот са-ройини» яратди.

Одамлар нималарга вақт сарфла-шади-я...

ТУЯНИНГ ҲАМ КЕТВОРГАНИ

БЎЛАДИ

Саудиянинг Эз-Зилфи шаҳрида га-ройиб қуриқ, туялар ўртасида... «гу-заллик маликаси» қуриги бўлиб ўтди. Томошабинлар ва жори ҳайъати аъзо-лари олдида икки мингга яқин қуриқ иштирокчилари ўзларини намойиш эт-диран. Унда ягона «туялар малика-си»дан ташқари яна 9 та «энг гузал туя» номига сазовор бўлган туялар ҳам аниқланди.

ФУТБОЛЧИМИСАН, ТУҒА

КЎРМА

Оренбург аёллар футбол жамоаси-нинг машур ҳужумчиси Ольга Брови-кова декрет-таътилига чиқди. Бу эса жамоа мураббийи Анатолий Разинкин-ни 6 нафар илгор уйинчилари билан 5 йилга қадар турмушга чиқмаслик ҳа-қида мажбурият тузиб, унга имзо че-кириб олишга мажбур қилди. Мураб-бийнинг фикрича, шундай қилинса, ко-манданинг биринчи лигадаги мавқеи-ни сақлаб қолиш мумкин эмиш.

ЯХШИЛИГИ БУРНИДАН ЧИҚДИ

Ереванлик бир таксичи машинаси-да йуловчилардан бири қолдирган сумкани қўриб қолди. Узоқ қидирув-дан кейин сумка эгасининг уйини топ-ган инсофли кишини суюнчи эвазига қуюқ меҳмон қилдилар. Меҳмондор-чиликдан мамнун чиққан таксичи қа-раса, машинасининг балонларини ши-либ кетишибди.

ЖУКОВЛАР БИР-БИРИНИ

КЎЛЛАШАДИ

Иккинчи жаҳон уруши қаҳрамони маршал Жуковга ўрнатиладиган ёдгори-лик қўрилиши яқунлади. Бу қўрилиш-да пайвандчи Леонид Жуков ва мон-тажчи Александр Жуковлар ҳам ишти-рок этишиб, фамилиядошлари учун энг мураккаб юмушларни текинга ба-жардилар. Ёдгорлик 8-май куни Мо-сквадаги манежер майдонида танта-нали равишда очилди.

МАТБЕУОТ ХАБАРЛАРИ
АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ

МАНЗИПИМИЗ:

700078, Мустақиллик
майdonи, 5-бино.

Телефон: 39-43-95
Эркин ЭШОНҚУЛОВ
навбатчилик қилди
Обуна индекси - 64654
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г-0218. 23566 нусхада чоп
этилди. Офсет усулида босилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.